

ARALIK 2019

Takvim ve Öngörüler

- Ticaret Müzakereleri Uzuyor
- Anlaşmalı Brexit İçin Son Şans
- Merkez Bankaları Bu Kez Önden Yükleme Yapıyor
- Türkiye Ekonomisinde Yeniden Büyüme
- TC Merkez Bankası Faiz İndirecek

İçindekiler:

Beklentiler	1
Takvim	2
Öngörüler	3
Blgi Yönetimi	4

Dünya Ekonomisinde Beklentiler

ABD-Çin Anlaşamayacaklar mı?

ABD ile Çin arasındaki ticaret müzakereleri kesintiler ile sürmektedir. 2019 yılında dünya ticaretinde büyümeyi durduran, ekonomide önemli yavaşlamaya yol açan korumacılık önlemleri sürmektedir. 2019 sonunda ötelenen önlemlerin de yürürlüğe girmesi halinde ABD Çin'den yaptığı tüm ithalata ilave vergi koymuş olacaktır. Başkan Trump son olarak ticaret müzakerelerinde anlaşmanın 2020 başkanlık seçimleri sonrasında da kalabileceğini açıklamıştır. Sürecin 2020 kasım sonrasına kadar uzaması halinde 2020 yılında dünya ekonomisinde daha da yavaşlama kaçınılmaz olacaktır.

Erken Seçim Brexit Düşümünü Çözebilir

Büyük Britanya 12 Aralık tarihinde parlamento seçimlerine gitmektedir. Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılma süreci düşüm haline gelmiştir. Seçimin bu düşümü açması beklenmektedir. Ancak seçim öncesi anketler anlaşmalı ayrılık ile ayrılmama oylarının birbirlerine çok yakın olduğunu göstermektedir. İktidar partisi seçimlerde anlaşmalı ayrılık düzenlemelerini parlamentoda onaylayacak çoğunluğu elde etmeyi hedeflemektedir. Aksi takdirde çözümsüzlük sürecektir ve kaçınılan anlaşmasız ayrılık tek seçenek haline gelecektir.

Merkez Bankaları Teyakkuzda

Gelişmiş ve gelişen ülke merkez bankaları 2020 yılına teyakkuz halinde girmektedirler. Merkez Bankaları 2020 yılında ekonomilerin daha da yavaşlaması riski karşısında şimdiden faiz indirimleri ve parasal genişlemeler ile önlemler almaktadırlar. ABD merkez bankası FED aralık ayında faizleri 0,25 puan daha düşürecek. Avrupa Merkez Bankası da eksi faizleri daha radikal kullanabilecektir. Gelişen ülke merkez bankaları da FED ve Avrupa Merkez Bankası'nı izleyerek yeni yıla mümkün olan en düşük politika faiz oranları ile gireceklerdir.

Türkiye Ekonomisinde Beklentiler

Üç Çeyrek Sonra Yeniden Büyüme

Türkiye ekonomisi üçüncü çeyrekte yüzde 0,9 büyümüştür. Üç çeyrek daralma ardından ekonomi yeniden büyüme göstermiştir. Ancak büyüme geniş kesimler tarafından hissedilmemiştir. Nitekim yılın ilk üç çeyrek döneminde ekonomide halen toplam yüzde 1,0 küçülme vardır. Son çeyrekte yüzde 3 büyüme gelmesi halinde ekonomi 2019 yılında yüzde "sıfır" büyümüş olacaktır. Son çeyrekte yüzde 3 üzerinde bir büyüme olursa ekonomi 2019 yılında çok sınırlı da olsa büyümüş olacaktır.

Üçüncü çeyrekte imalat sanayi yüzde 1,4, hizmetler sektörü yüzde 0,6 ve finans sektörü yüzde 2,0 büyümüştür. İnşaat sektörü ise yüzde 7,8 küçülmüştür. Üçüncü çeyrekte özel tüketim harcamaları yüzde 1,5, kamu tüketim harcamaları yüzde 7,0 artmıştır. Üçüncü çeyrekteki büyümeyi her yönü ile kamu sağlamıştır. Bu nedenle özel sektör büyümeyi hissetmemiştir.

Ekonomi Yeni Yatırımlardan Halen Çok Uzakta

Sabit sermaye yatırımları üçüncü çeyrekte yüzde 12,6 daralmıştır. Böylece üst üste 5 çeyrektir sabit sermaye yatırımları daralmaktadır. 2019 yılının ilk 3 ayında sabit sermaye yatırımlarında küçülme yüzde 15,7 olmuştur. Sabit sermaye yatırımları 2019 yılını muhtemelen yüzde 13-14 daralma ile kapatmış olacaktır. Makine ve teçhizat yatırımları ise üçüncü çeyrekte yüzde 7,5 daralmıştır. Makine ve teçhizat yatırımları da son 5 çeyrektir küçülmüştür. 2019 yılının ilk 9 ayında makine ve teçhizat yatırımları yüzde 11,0 daralmıştır. Yıl genelinde de yüzde 10-11 arası daralmış olacaktır. Ekonomide bazı göstergeler toparlanma işaretleri vermekle birlikte ekonomi yeni yatırımlardan halen çok uzakta bulunmaktadır.

Enflasyon Baz Etkisi İle Dalgalanıyor

Tüketici enflasyonu baz etkisi ile kasım ayı sonunda yıllık yüzde 10,56'ya yükselmiştir. Aralık ayı

sonunda da yine baz etkisi ile tüketici enflasyonu yılı yüzde 12,0 ile kapatmış olacak. Üretici enflasyonu baz etkisi le kasım ayı sonunda yıllık yüzde 4,26'ya yükselmiştir. Aralık ayı sonunda da yine baz etkisi ile üretici enflasyonu yılı yüzde 8-9 arasında tamamlayacaktır. Enflasyonda gerileme eğilimi sürmektedir. Ancak aylık baz etkileri ile dalgalanmalar yaşanmaktadır. Muhtemelen 2020 yılında daha sağlıklı bir enflasyon seyri görülecektir. Bugünkü koşullarda 2020 yıl sonunda yüzde 8,5 tüketici enflasyonu ulaşılabilir gözükmektedir.

Merkez Bankası 2,0 Puan Faiz İndirecek

TC. Merkez Bankası aralık ayındaki toplantısında büyük ihtimalle politika faizinde 2,0 puan daha indirmeye gidecektir. Küresel koşullar ve enflasyondaki düşüş eğilimi faiz indirimi desteklemektedir. Merkez Bankası 2,0 puan daha faiz indirerek yeni yıla büyümeyi de destekleyecek bir faiz oranı ile girmeyi hedeflemektedir.

ARALIK 2019 Ekonomi-Dış Politika-Siyaset Takvimi						
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
2 TÜRKİYE III.ÇEYREK GSYH BÜYÜME VERİSİ TÜRKİYE ÇİN AB/ABD KASIM AYI PMI-ISM İMALAT VERİLERİ	3 TÜRKİYE KASIM AYI TÜFE-ENFLASYON YURT İÇİ ÜFE VERİSİ	4 TÜRKİYE EKİM AYI MOTORLUK KARA TAŞIT VERİSİ	5 AVRUPA EKİM AYI PERAKENDE SATIŞ VERİSİ TCMB 2020 YILI PARA POLİTİKASI TOPLANTISI	6 ABD KASIM AYI İŞSİZLİK VERİSİ	7	8
9	10	11 FED ABD MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI TÜRKİYE EKİM AYI CARİ AÇIK VERİSİ	12 TCMB-TÜRKİYE VE ECB-AVRUPA MERKEZ BANKASI FAİZ KARARLARI AVRUPA EKİM AYI SANAYİ ÜRETİM VERİSİ	13 TÜRKİYE EKİM AYI SANAYİ ÜRETİM VERİSİ ABD KASIM AYI PERAKENDE SATIŞ VERİSİ	14	15
16 TÜRKİYE EYLÜL AYI İŞSİZLİK VERİSİ TÜRKİYE EKİM AYI PERAKENDE SATIŞ VERİSİ	17 TÜRKİYE KASIM AYI KONUT SATIŞ VERİSİ ABD KASIM AYI SANAYİ ÜRETİM VERİSİ	18 BOJ JAPONYA MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI	19 BOE İNGİLTERE MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI	20 TÜRKİYE 2018 YILI İL BAZINDA GSYH VERİSİ TÜRKİYE ARALIK AYI TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ	21	22
23	24	25 TÜRKİYE ARALIK AYI SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ	26 TÜRKİYE ARALIK AYI REEL KESİM GÜVENİ TCMB ARALIK AYI KAPASİTE KULLANIM ORAN	27	28	29
30 TÜRKİYE ARALIK AYI EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ	31 TÜRKİYE KASIM AYI DIŞ TİCARET VERİLERİ					

Kritik NATO Zirvesi 3-4 Aralık tarihlerinde Londra'da gerçekleşecek,
 Büyük Britanya'da 12 Aralık'ta erken seçim yapılacak,
 Avrupa Birliği Zirvesi 12-13 Aralık'ta, ABD-Çin Başkanları ticaret anlaşmasını imzalamak için bir araya gelebilir,
 Aralık ayında 2020 yılı Bütçe görüşmeleri tamamlanacak, yeni asgari ücret belli olacak,
 OPEC zirvesi petrol fiyatlarını görüşecek,

Mali Göstergelerde Öngörüler

Döviz Satışı Türk Lirasını Destekliyor

Küresel mali koşullar Türk lirası için destekleyen koşullar yaratmaktadır. Genişletici para politikaları ve faiz indirimleri ile gelişen ülke paraları üzerindeki değer kaybı baskısı azalmaktadır. Türk lirası da bundan yararlanmaktadır. Ayrıca merkez bankasının döviz satışları da Türk lirasının değer kaybını engellemektedir. Cari işlemler dengesini fazlaya dönmesi de olumlu etki yapmaktadır. Dış politik veya jeopolitik bir şok olmadığı sürece mevcut koşullarda Türk lirası 6,00 TL sepet kur seviyelerinde kalmaya devam edecektir.

Faizler Aşağı Yönlü

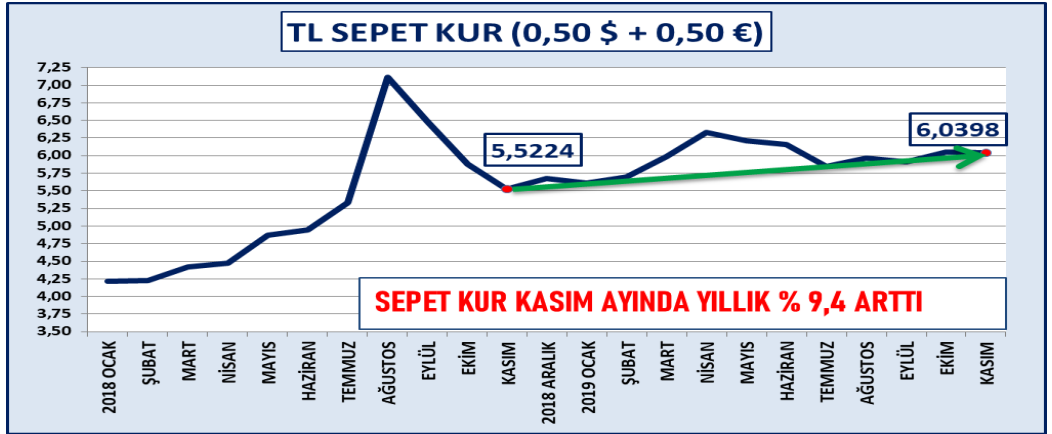
Küresel ölçekte faiz oranlarında gerileme yaşanmaktadır. 2008 küresel krizi sonrası merkez bankaları ile devlet tahvillerinde yeniden en düşük faiz oranları oluşmuştur. Bu gelişmeler Türkiye'de de faiz oranlarının gerilemesini desteklemektedir. TC. Merkez Bankası'nın aralık ayı faiz indirimi beklentisi de faiz oranlarında yönü aşağıda tutmaktadır. Faiz oranları 2019 yılını mümkün olan en düşük seviyelerinde kapatacaktır.

Dolar Güçlü Kalmaya Devam Edecek

2020 yılına ilişkin olarak dünya ekonomisindeki riskler nedeniyle güvenli liman arayışı sürmektedir. Güvenli liman arayışı dolara ve dolar cinsi varlıklara yönelik talebi de artırmaktadır. Bu nedenle dolar güçlü kalmaya devam etmektedir. Euro/Dolar paritesi ortalaması da 1,10'lar seviyesinde kalacaktır. Büyük Britanya seçimlerinde anlaşmalı ayrılığı destekleyen bir sonuç çıkması halinde Euro ve Sterlin bir ölçüde değer kazanacaktır. Ticarete korumacılığın süreceği ve talebin zayıf kalacağı koşullar içinde emtia fiyatları da durağan kalmaya devam edecektir.

- **Döviz Satışı TL'yi Destekliyor**
- **TL Faizler Aşağı Yönlü**
- **Güvenli Liman Arayışı Doları Güçlendiriyor**
- **Emtia Fiyatları Ticaret Müzakerelerini Bekliyor**

"Türk Lirası Sepet Kurda İstikrar"

Reel Sektör ve İktisadi Faaliyetlerde Beklentiler

- **Beklentiler ve Güven Göstergeleri Toparlanıyor**
- **Sanayi PMI Verisi Yine 50 Puan Altında**
- **Zayıf Kredi Büyümesi Faaliyetleri Sınırlıyor**
- **İhracat Performansı Zayıflıyor**
- **İktisadi Faaliyetlerde Toparlanma Yavaş Olacak**

İktisadi faaliyetlerde yılın son ayına girilirken toparlanma sürmektedir. Ancak toparlanma hem baz etkisi ile oluşmakta hem de sınırlı kalarak hissedilmemektedir. Güven ve beklenti endekslerinde de kademeli ve sınırlı toparlanma yaşanmaktadır.

Kasım ayı itibarıyla reel kesim beklentileri ile tüketici güveninde sınırlı bir artış oldu. Endekslerde yılın en yüksek seviyelerine ulaşılmıştır. Ancak endeksler halen 100 değerinin altında kalarak henüz pozitif bölgeye geçememiştir.

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı kasım ayında yüzde 77,2 ile bu yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır. İlk 11 aylık KKO ise yüzde 75,8 olmuştur. İstanbul Sanayi Odası sanayi PMI kasım ayında 49,5 puan olmuştur. Yine 50,0 puanın altında kalmıştır. Üretimdeki toparlanmaya karşın yeni siparişler zayıflamıştır.

Dünya ticaretindeki durgunluğa da bağlı olarak ihracat artışında durağanlık kuvvetlenmektedir. Kasım ayı ihracatında yüzde 1,1 gerileme yaşanmıştır. İhracat

önümüzdeki aylarda da zorlanmaya devam edecektir. İthalat ise ekonomideki sınırlı toparlanma ile Kasım ayında yüzde 11,5 artarak yeniden 18,0 milyar dolar sınırını aşmıştır.

En son açıklanan istihdam verilerine göre işsizlik yüzde 14,0 ve işsiz sayısı 4,65 milyondur. Yüksek işsizlik piyasalardaki satın alma gücünü de sınırlamaktadır. İşsizlik yılın son aylarında artmaya devam etmektedir.

Eylül ve ekim aylarında kampanyaların ve faiz düşüşünün de etkisi ile iç talepte hareketlenme görülmüştür. Ancak kasım ayında iç talep yeniden durağanlaşmaya başlamıştır. Konut ve otomotiv satışları geçen yılın altında kalmıştır. Dayanıklı tüketim malı satışlarındaki toparlanma da hız kesmiştir. Perakende sektöründe ise daha düşük fiyatlı segmentlerde talep artışı daha çok görülmektedir.

İnşaat sektöründe ise son üç aydır toparlanan mevcut işler seviyesi ile yeni alınan işler seviyesi kasım ayında yeniden gerilemiştir. İnşaat sektöründe güven de düşmüştür. Böylece

toparlanma çok kısa sürmüştür. İnşaat sektöründe yapısal sorunlar sürmektedir. Turizm sektörü canlı seyrini sürdürmektedir, şehir turizmi sürükleyici olmaktadır.

Banka kredilerinde büyüme halen yıllık yüzde 5-6 ile çok sınırlı kalmaya devam etmektedir. Bu büyüme de kamu bankalarının kampanyalarından kaynaklanmaktadır. Banka kredilerindeki sınırlı büyüme iktisadi faaliyetlerin canlanmasını da ötelemektedir. Bankalar yıl sonuna kadar sorunlu kredilerin yeniden yapılandırılmasına ağırlık vermektedirler. Kredileri yapılandırılmayan firmalar da konkordato ilanlarını sürdürmektedir. Konkordatolardaki artış iç piyasayı ve iktisadi faaliyetleri olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

Yılın son ayında geleneksel indirimler ve yıl sonu kampanyaları öne çıkacaktır. Aralık ayında bunlara bağlı olarak geleneksel bir canlanma beklenmemelidir. Ancak iktisadi faaliyetlerde halen kalıcı ve hissedilir toparlanma işaretleri görülmemektedir.

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Sergül Sokak Saral Sitesi
C Blok Kat:3 Daire:10
Gayrettepe/İSTANBUL

TELEFON:
(212) 3528795

E-MAİL:
info@esdh.com.tr

Web Adresi
www.esdh.com.tr

Dr.Can Fuat Gürleşel
can@esdh.com.tr

Bilgi Yönetimi İMALAT SANAYİNDE BÜYÜME

İMALAT SANAYİ ÖNCÜ GÖSTERGELERİ			
GÖSTERGELER	2018 ÜÇÜNCÜ ÇEYREK	2019 ÜÇÜNCÜ ÇEYREK	DEĞİŞİM
KAPASİTE KULLANIM ORANI YÜZDE	77,0	76,4	-0,6 PUAN
İSTİHDAM BİN KİŞİ	5.730	5.561	- %3,1
İSO PMI	46,0	48,2	+ 2,2 PUAN
İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	114,6	114,2	-% 0,3
SANAYİ ELEKTRİK TÜKETİMİ BİN KWH	24.655	24.650	% 0,0
İMALAT SANAYİ GSYH ZİNCİR ENDEKS DEĞERİ	69.802	70.808	%1,4

- Ekonomide büyüme verilerinin öngörülmesinde sanayiye ait olarak açıklanan tüm aylık veriler öncü olmaktadır. Bunlar içinde bir çok veri bulunmaktadır.
- 2019 yılının üçüncü çeyreğinde imalat sanayinde yüzde 1,4 büyüme gerçekleşmiştir.
- Aynı döneme ait öncü göstergeler içinde bu veriye en yakın gösterge 2,2 puan artış yaşanan İstanbul Sanayi Odası PMI verisidir. İmalat sanayi kapasite kullanım oranı aynı dönemde 0,6 puan düşmüştür. Elektrik tüketimi değişmemiştir.
- Sanayi istihdamı ise üçüncü çeyrekte yüzde 3,1 azalmıştır.

TEMEL GÖSTERGELER

	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM
Dolar/TL	5,6386	5,9671	5,8718	5,7654	5,5326	5,8245	5,6539	5,7186	5,7507
Euro/TL	6,3302	6,6851	6,5438	6,5625	6,1684	6,4523	6,1783	6,3830	6,3289
Euro/Dolar	1,1219	1,1215	1,1171	1,1372	1,1078	1,0991	1,0901	1,1154	1,1019
MBPolitika Faizi %	24,00	24,00	24,00	24,00	19,75	19,75	16,50	14,00	14,00
Gösterge Tahvil Faizi %	21,19	22,88	24,97	19,68	15,98	16,49	13,88	12,65	12,14
Cari Açık/Fazla Yıllık Milyar \$	-12,4	-7,8	-1,2	+1,2	+4,7	+5,3	+5,9		
TÜFE Yıllık %	19,71	19,50	18,71	15,72	16,65	15,01	9,26	8,55	10,56
Toplam Krediler Milyar TL	2.516,3	2.562,7	2.546,5	2.538,3	2.488,0	2.535,1	2.530,6	2.562,8	2.574,3
Brent Petrol Varil Dolar	67,21	70,91	61,99	64,74	65,05	59,25	59,25	59,62	60,49
Dow Jones Endeksi	25.929	26.593	24.815	26.600	26.864	26.403	26.917	27.046	28.051
BST-100 Endeksi	93.784	95.416	90.590	96.485	102.082	96.718	105.033	98.469	106.904